

ANALIZĂ MEDIAWISE

Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023

1. Context și scop

Această analiză examinează propunerea legislativă inițiată de către deputatul PNL Ionuț Stroe și adoptată de Camera Deputaților în temeiul art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție, care introduce Educația media și digitală ca **disciplină obligatorie în trunchiul comun al învățământului preuniversitar**, urmând a fi aplicată din anul școlar 2027–2028.

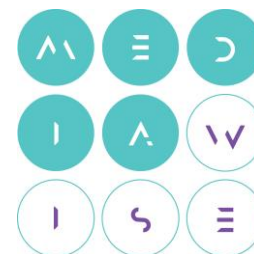
Analiza Mediawise raportează textul propunerii la mai multe cadre de referință și recomandări internaționale, dar și la expertiza și practica Mediawise Society de promovare a educației media în contexte de învățare formale și nonformale, inclusiv la programul Mediawise Teacher ca studiu de caz de formare continuă a profesorilor să predea educație media **indiferent de disciplina predată**:

- [CDMSI\(2025\)09](#) – National Media and Information Literacy National Strategies: Practical Steps and Indicators, adoptat de Comitetul Director al Consiliului Europei în decembrie 2025, cel mai recent și complet cadru normativ european în domeniu;
- [Teachers 4.0 Digital Age](#), WP6, D.6.3. Policy Recommendations on disinformation and media literacy for national and EU policymakers, May 2026 (Mediawise Society, Ministerul Educației, Universitatea de Vest și Consiliul Național al Audiovizualului – partenerii români în consorțiul european)
- Bune practici europene: Finlanda (cadrul național de multiliteracy, cel mai validat model internațional), Franța (modelul CLEMI), Belgia (CSEM, MediaCoach), Austria etc.
- În ghidul [Getting Children’s Safety Online Right, 2026](#), Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) subliniază importanța protejării drepturilor copiilor atunci când sunt luate măsuri pentru siguranța acestora în mediul online.

„Ca educator media, recunosc în documentul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului o logică familiară. Copiii nu au nevoie să fie izolați de lumea digitală. Au nevoie de drepturi și competențe, au nevoie să-și antreneze gândirea critică și mai au nevoie de platforme care nu sunt construite împotriva lor. Reglementarea și educația media nu se exclud. Se completează. În România, această nevoie este acută.”

(Nicoleta Fotiade)

Analiza pornește de la o premisă clară: proiectul de lege este o inițiativă necesară și oportună. Scopul acestei analize nu este să discrediteze propunerea legislativă, ci să identifice punctele forte, dar și

lacunele acesteia față de standardele internaționale actuale pentru integrarea constructivă a educației media și digitale în formarea elevilor de toate vârstele.

Sperăm ca analiza Mediawise să constituie un punct de plecare solid pentru o dezbatere multidisciplinară, precum și pentru îmbunătățirea textului legislativ înainte de adoptarea sa finală în Senat.

Suntem conștienți de limitările sistemului educațional din România și de nevoia unor modificări realiste ale legii învățământului. Totuși, credem că acesta este momentul oportun de a propune un cadru de predare a educației media care să conteze pentru viața elevilor, care este dominată de interacțiunea cu media și noile tehnologii digitale și să le îmbunătățească competențele în acest sens.

2. Ce face bine proiectul de lege

Punctele forte ale propunerii legislative reflectă decizii de politică publică aliniate cu standardele internaționale.

2.1 Asumarea responsabilității ministeriale – un câștig structural important

Cel mai important lucru pe care îl face legea este că stabilește un responsabil principal al guvernului pentru implementarea educației media și digitale. Articolele 88¹(4), 88¹(5) și 233(7) creează obligații explicite pentru Ministerul Educației: elaborarea curriculumului, acreditarea formării, alocarea bugetară.

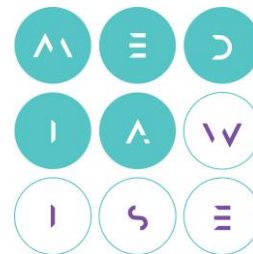
„Angajamentul ferm al guvernului este esențial pentru a iniția, conduce și coordona inițiativele de educație media în cadrul diferitelor ministere și niveluri. Leadership-ul fără un astfel de angajament riscă să rămână fragmentat.”

CDMSI(2025)09, Secțiunea 1.1

CDMSI(2025)09 arată că, în sondajul statelor membre în Consiliul Europei, ”lipsa asumării politicilor de educație media este identificată ca o problemă cheie“. Proiectul de lege rezolvă parțial această problemă: Ministerul Educației nu va putea ignora sau externaliza responsabilitatea. Asumarea instituțională este condiție necesară. Totuși, legea mandatează exclusiv Ministerul Educației, fără organism de supraveghere multi-disciplinar, fără rețea națională de educație media. Aceasta reproduce exact fragmentarea identificată de CDMSI(2025)09 drept principala barieră în promovarea educației media în Europa. Este nevoie de abordare la nivelul întregii societăți (whole-of-society approach)

Mediawise Society recomandă o formă de asumare inter-guvernamentală care va asigura o arhitectură a implementării multi-stakeholder. Pentru a asigura transparența și independența procesului, această formațiune ar trebui să includă și un mecanism/organism de supraveghere multi-disciplinar, care să monitorizeze implementarea unui plan de acțiune multi-anual.

2.2 Caracterul obligatoriu – o decizie aliniată cu standardele europene

Introducerea disciplinei în trunchiul comun (nu ca opțional CDȘ) este o decizie corectă și aliniată cu toate cadrele de referință consultate.

„Adoptarea educației media ca disciplină opțională trebuie evitată deoarece poate conduce la o abordare fragmentată și riscă să adâncească decalajul de competențe dintre cei care au acces la resurse de educație media și cei care nu au.”

– CDMSI(2025)09, Secțiunea 3.1

2.3 Alte elemente pozitive

- Structurarea progresivă pe niveluri (gimnaziu/liceu): diferențierea obiectivelor pe niveluri reflectă o înțelegere a construirii graduale a competențelor.
- Evaluarea autentică prin portofoliu digital și proiecte aplicate (Art. 88¹(6)): o abordare modernă, compatibilă cu pedagogia activă recomandată de Consiliul European.
- Prevederea bugetară distinctă (Art. 233(7)): obligă Ministerul Educației la alocare explicită, un pas important față de reformele rămase la nivel declarativ.
- Formarea cadrelor didactice menționată explicit (Art. 88¹(5)): recunoașterea nevoii de formare este punctul de plecare necesar, chiar dacă prevederea rămâne vagă (vezi secțiunea 3.4).

3. Lacune și sincope majore

Analiza detaliată a textului, raportată la recomandările și bunele practici internaționale a identificat mai multe lacune, pe care le prezentăm în ordinea impactului lor estimat asupra eficacității implementării.

3.1 Cine va preda această disciplină? Întrebarea fundamentală la care legea nu răspunde.

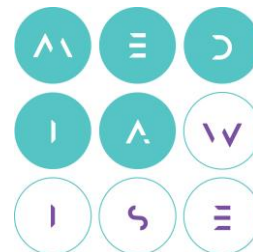
Lacuna critică de implementare

Legea nu specifică:

- (a) ce profesor va preda Educație media și digitală – care este profilul de formare al acestuia;
- (b) dacă se creează un nou post didactic de educator media sau dacă disciplina va fi oferită unui profil existent;
- (c) dacă profesorii de informatică, limba română, istorie sau științe sociale vor fi reconvertiți, de exemplu;¹
- (d) cum se asigură că persoana care predă are competențe media (nu doar digitale-tehnice) până în septembrie 2027.

Aceasta este, probabil, lacuna cu cel mai mare risc de implementare din întregul proiect de lege. O disciplină fără un corp profesoral calificat și definit este o disciplină fără conținut real.

¹ Fișa de post a CDI-stului este relevantă în mare măsură pentru predarea educației media digitale și susținerea profesorilor să integreze educația media în disciplinele lor.

Diferența dintre un program care produce conformitate fără competență și unul care schimbă cu adevărat modul în care elevii gândesc despre utilizarea media depinde foarte mult de educator și de competențele de predare ale acestuia.

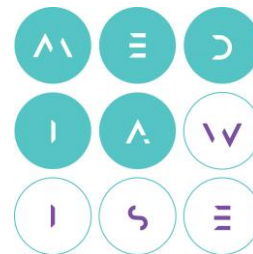
Am identificat și propunem spre dezbatere 4 modele posibile de completare a legii, fiecare cu implicații diferite pentru lege:

Model	Ce presupune	Implicații pentru lege
Educator media nou (post specific)	Formare inițială în universități; post didactic nou creat	Imposibil de realizat până în 2027; necesită modificare Statut personal didactic
Profesori existenți reconvertiți (ex. informatică, limba română, CDI etc.)	Program intensiv de formare continuă, 50-80 ore, acreditat la Ministerul Educației	Realist, dacă formarea e decisă acum și nu în 6 luni după intrarea în vigoare
Abordare transdisciplinară (toți profesorii)	Fiecare profesor integrează educație media în disciplina sa – modelul finlandez	Necesită un articol separat; nu e compatibil cu disciplina autonomă din lege
Combinat: disciplină + transversal	Disciplina obligatorie + activități de educație media integrate în alte materii	Cel mai robust, dar necesită prevederi explicite pentru ambele componente

3.2 Abordarea pedagogică: o lege cu ADN protecționist când standardele cer o pedagogie constructivă

Lacuna conceptuală
<p>Competențele descrise în Art. 88¹(1)-(3) sunt predominant protecționist-defensive:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identificarea dezinformării și manipulării; – siguranță online, protecția datelor, securitate cibernetică; – analiza critică a conținutului pentru a detecta distorsiuni. <p>Dimensiunile constructive, participative și civice sunt absente sau marginale.</p>

O societate care nu are încredere în media, în general și în materialele jurnalistice, în special nu este mai rezistentă la dezinformare: este pur și simplu mai ușor de manipulat pe ideea că toate informațiile sunt la fel de nesigure/false. Educația media relevantă invită elevii să analizeze, să creeze, să pună întrebări și să participe, nu doar să fie avertizați.

Există un risc real în definițiile actuale din Art. 88¹(2) și (3): un curriculum construit exclusiv în jurul recunoașterii dezinformării și siguranței în mediul digital riscă să producă cinism generalizat față de media – o formă de vulnerabilitate, nu de reziliență. Un program conceput pentru a rezista propagandei este la fel de robust cât este de clară și operațională definiția propagandei. Orice actor care controlează acea definiție poate reutiliza curriculumul în scop propriu. De exemplu, în Finlanda, reziliența vine din profunzimea gândirii critice aplicate transversal, nu din listele de red flags.

3.3 Disciplina autonomă versus integrarea transdisciplinară: o decizie cu consecințe

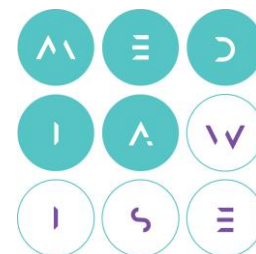
Legea optează pentru o disciplină autonomă în trunchiul comun. Aceasta este o decizie legitimă și compatibilă cu practica internațională. Totuși, legea nu prevede nimic pentru dimensiunea transdisciplinară, deși cele două nu se exclud, ci se completează. Și nu explică de ce nivelul primar este ignorat.

Art. 88(10) Amendamentul care introduce Educație media și digitală în lista de teme obligatorii transversale este prezent în proiect, dar rămâne o enumerare fără consecințe curriculare concrete. Nu există prevedere care să propună integrarea educației media și în alte discipline (istorie, limba română, educație civică, biologie etc.).

Un elev care studiază educație media doar în ora dedicată, fără să o aplice în analiza unui text de istorie sau a unui articol de știință, nu va dezvolta gândirea critică transferabilă despre care vorbesc cadrele de referință.²

2

1. Consiliul European, CDMSI, **National Media and Information Literacy (MIL) Strategies: Practical Steps and Indicators**, CDMSI(2025)09, adoptat 4 decembrie 2025, Glosar, definiția *Formal Education Curriculum*: documentul recomandă competențele media să fie abordate în programa școlară „*transversal sau interdisciplinar, integrate în mai multe discipline*” și să constituie o componentă obligatorie, nu opțională pentru a asigura accesul echitabil al tuturor elevilor. Documentul nu ia poziție explicit față de modelul cu disciplină autonomă, dar logica integrării transversale pe care o promovează este incompatibilă cu un curriculum în care educația media rămâne conținută exclusiv într-o singură oră.
2. Consiliul European, **Cadrul de referință al competențelor pentru cultura democratică (RFCDC)**, ediția a 2-a, 2018. RFCDC definește competențele - inclusiv gândirea critică, competențele media și informaționale - ca fiind competențe transferabile, iar formarea acestor competențe presupune contribuția mai multor discipline.
3. Comisia Europeană, **DigComp 2.2 — Cadrul european al competențelor digitale pentru cetățeni** (Vuorikari, Kluzer, Punie, 2022) și **DigCompEdu — Cadrul european al competențelor digitale pentru educatori** (Redecker, 2017). Ambele documente definesc competențele digitale și media ca seturi de competențe aplicabile în contexte variate, fără a prescrie un model curricular specific.
4. Agenția Națională Finlandeză pentru Educație (OPH), **National Core Curriculum for Basic Education**, adoptat 2014, intrat în vigoare 2016. În sistemul finlandez, educația media nu constituie o disciplină școlară separată, ea este „*parte integrantă a predării și învățării tuturor disciplinelor.*” Programa școlară de bază include șapte competențe transversale obligatorii, dintre care două sunt relevante direct pentru dezvoltarea de competențe media: *Multiliteracy* (T4) și *ICT competence* (T5). Competența T4 acoperă un concept mai larg decât educația media, incluzând înțelegerea și producerea de sens în forme variate de text (verbal, vizual, auditoriu, numeric, kinestezic).
5. Renee Hobbs, **Mind Over Media: Propaganda Education for a Digital Age**, W. W. Norton, 2020; și **Create to Learn: Introduction to Digital Literacy**, Wiley, 2017. Hobbs argumentează că educația media eficientă se produce prin exersarea repetată a analizei critice în contexte disciplinare variate.
6. David Buckingham, **The Media Education Manifesto**, Polity Press, 2019 și **Rethinking Digital Literacy: Media Education in the Age of Digital Capitalism**, *Digital Education Review*, 37, 2020. Buckingham pledează pentru o

3.4 Formarea cadrelor didactice: condiția de reușită cel mai frecvent subfinanțată

Lacuna
<p>Art. 88¹(5) menționează formarea inițială și continuă, dar fără:</p> <ul style="list-style-type: none">– specificarea competențelor (niciun cadru invocat; DigiComp acoperă tehnicul, nu competențe media și de predare a educației media la clasă);– un model de formare pedagogică transformativă (50+ ore cu practică, nu doar sesiuni de informare/conștientizare – ex. Mediawise Teacher);– abordare constructivă a media și integrarea AI literacy;– implicarea societății civile și a organizațiilor cu experiență în educație media.

Experiența Mediawise Teacher ne-a arătat că profunzimea formării profesorilor contează mai mult pentru predarea la clasă decât scalarea în etapele incipiente. Profesorii care își transformă cu adevărat practica în urma formării ajung la elevi într-un mod mult mai relevant pentru experiențele media ale celor din urmă decât profesori care au participat doar la câteva sesiuni scurte de informare/conștientizare.

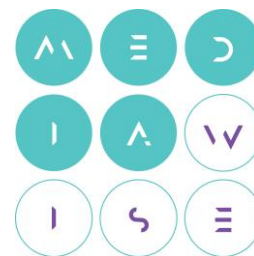
Programul Mediawise Teacher propune elemente transferabile în lege, care lipsesc în acest moment: formarea transformativă (50 ore), pedagogia în spirală (de la experiența media a elevilor spre cadre analitice), evaluarea independentă și comunitatea de practică post-formare în care profesorii fac schimb de experiență, peer-review, se susțin reciproc și devin la rândul lor mentori-formatori pentru alți profesori.

3.5 AI literacy: o lacună cu consecințe imediate

Lacuna
<p>Sintagma „inteligentă artificială” nu apare în proiectul de lege. Formularea „utilizare responsabilă și sigură a tehnologiilor digitale” este insuficientă. Elevii din 2027 vor naviga un ecosistem dominat tot mai mult de conținut generat cu IA, deepfakes și chatboți.</p>

Activități educaționale precum „evaluăți dacă output-urile IA ar trebui acceptate, revizuite sau respinse” sau „examinați cum sistemele IA generative oferă recomandări care pot informa, dar și limita perspectivele” produc în esență competențe media și digitale cu componentă IA.

pedagogie critică ancorată într-un cadru conceptual structurat – limbaj media, reprezentări media, producție, publicuri - și argumentează că acest cadru trebuie extins pentru a răspunde provocărilor media digitale și sociale. Din această perspectivă, eficacitatea educației media depinde de profunzimea înțelegerii ecosistemului media, nu de acumularea unor competențe defensive punctuale.

O lege adoptată în 2026 fără nicio referire la IA va fi depășită la data intrării în vigoare, în condițiile în care România – prin apartenența la UE – este stat semnatar al [Convenției CoE privind IA \(CETS 225/2024\)](#).

3.6 Absența unui cadru național de monitorizare și evaluare

Lacuna
Legea nu prevede: <ul style="list-style-type: none">• studiu de bază (en. baseline) privind competențele actuale de analiză și evaluare critică, de producție media ale elevilor sau a modului cum folosesc media și cu ce implicații personale/profesionale;• evaluarea periodică a eficacității disciplinei la nivel național;• publicarea de rapoarte despre progresul implementării;• – organism responsabil de monitorizare a implementării.

Art. 88¹(6) prevede evaluarea elevilor individuali prin portofoliu, dar aceasta nu înlocuiește evaluarea sistemului. A ști că un elev a completat un portofoliu digital nu ne spune dacă disciplina funcționează la nivel național.

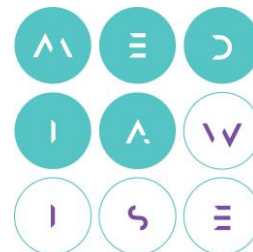
3.7 Sfera de acoperire: legea ignoră ciclul primar, adulții și educația non-formală

Lacuna
Legea acoperă exclusiv gimnaziul și liceul. Nu include: <ul style="list-style-type: none">(a) Clasele I-IV și clasa pregătitoare;(b) Adulți, seniori, părinți, grupuri vulnerabile în afara sistemului formal (legislație suplimentară?);(c) Parteneri de educație non-formală: ONG-uri, biblioteci, centre comunitare.

CDMSI(2025)09: „Educația media este recomandată cu tărie pentru includere de la nivelul școlii primare” (Secțiunea 3.1). Finlanda aplică multiliteracy de la vârsta de 5 ani până la clasa a 12-a. Vulnerabilitatea la dezinformare documentată în campania electorală din 2024 în România a afectat deopotrivă adulții și seniorii, nu numai liceenii.

3.8 Jurnalismul în interes public și ecosistemul media: absente

Lacuna
Legea nu menționează: presa, jurnalismul, media publice sau private, proprietatea media, libertatea presei etc. Nu există prevederi privind înțelegerea rolului presei libere în democrație.

Educația media invită elevii să trateze jurnalismul ca o instituție democratică ce merită înțelesă și apărută la nevoie, nu ca un adversar de suspectat. Recunoașterea că angajamentul critic față de media, inclusiv aprecierea independenței editoriale, este la fel de importantă ca abilitatea de a detecta un titlu fals.

CDMSI(2025)09 Secțiunea 5.4 alocă o secțiune separată rolului jurnalismului în interes public, cu indicator explicit: „Curricula naționale includ rezultate de învățare dedicate rolului jurnalismului în democrație”.

3.9 Absența arhitecturii de guvernare multi-stakeholder

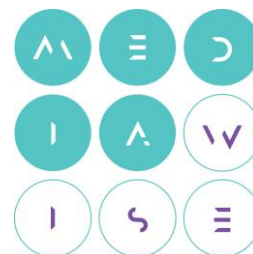
Lacuna
<p>Legea creează o disciplină școlară, dar nu instituie niciun mecanism de guvernare mai larg care să includă:</p> <ul style="list-style-type: none"> – o structură inter-guvernamentală ca să-și asume responsabilitatea coordonării și implementării; – organism multi-stakeholder (societate civilă, media, industrie digitală, CNA) care să monitorizeze / supervizeze implementarea unui plan de acțiune multi-anual; – rețea națională de educație media, pe modelul CLEMI (Franța), MLI (Irlanda) sau Mediawijs (Belgia).

Fără arhitectură instituțională multi-stakeholder, **disciplina școlară rămâne izolată.**

O lege care mandatează doar Ministerul Educației singur, fără mecanism de coordonare cu alte ministere și structuri guvernamentale relevante, universități, societate civilă cu expertiză documentată reproduce exact fragmentarea pe care CDMSI(2025)09 o identifică drept principala barieră în calea implementării eficiente a educației pentru competențe media în Europa.

4. Tabel sintetic

Domeniu	Situația în proiectul de lege	Standard CDMSI(2025)09
Responsabil <i>Ownership/leadership</i>	Ministerul Educației – explicit mandatat ✓	Inter-guvernamental, obligatoriu
Caracter obligatoriu	Da, trunchi comun ✓	Obligatoriu, nu opțional
Abordare pedagogică	Protecționist-defensivă X	Constructivă, participativă
Model curricular	Disciplină de sine stătătoare	Recomandă ambele modele
Cine predă?	Nespecificat X	Nemenționat, dar crucial
Formare profesori	Vagă, fără cadru X	Module specifice, competențe definite
Sfera de aplicare	Gimnaziu + liceu X	Primar + tot parcursul vieții

AI Literacy	Absent explicit X	3 dimensiuni obligatorii
Jurnalism în interes public	Absent X	Secțiune dedicată
Monitorizare/evaluare	Absent la nivel de sistem X	Baseline + rapoarte de evaluare periodice
Guvernanță multi-stakeholder	Absent X	Organism de supervizare, rețea națională

5. Sinteza din perspectivă pedagogică

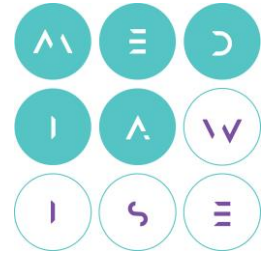
5.1. Pedagogia înainte de geopolitică. Un curriculum construit în primul rând ca răspuns la amenințări de securitate informațională este structural fragil: produce conformitate, nu competență. Formulările actuale din Art. 88¹ sunt predominant protecționiste.

5.2. Construiește obiceiuri de gândire, nu liste de verificare. Diferența dintre a-i învăța pe elevi să recunoască dezinformarea și a le construi capacitățile critice din care recunoașterea dezinformării decurge natural. Legea mandatează identificarea dezinformării ca obiectiv, dar nu prevede cadrul pedagogic din care această competență să se dezvolte în mod durabil.

5.3. Educația media începe de la realitatea media a elevului. Finlanda tratează explicit viața media a copilului drept „un câmp de resurse și experiențe” pe care școlile trebuie să îl preia. Programul Mediawise Teacher dedică un întreg modul de formare cartografierii culturii digitale a elevilor înainte de orice cadru analitic. Legea nu conține niciun indiciu că programa școlară va fi construită de la experiența reală a elevilor.

5.4. Transparența privind efectivitate. Date riguroase de impact pentru programele de educație media sunt rare. Legea nu prevede niciun mecanism de evaluare a impactului real al disciplinei. Astfel, nu vom putea demonstra că funcționează, și nici nu vom putea corecta ce nu funcționează.

5.5. România are deja cel puțin două modele de formare continuă a personalului de predare în învățământul preuniversitar acreditate de către Ministerul Educației (Mediawise Teacher, Predau educație media). Legea ar trebui să recunoască aceste resurse existente și altele asemănătoare.

6. Concluzie

Proiectul de lege are un merit major, pe care analiza de față îl recunoaște: stabilește asumare ministerială explicită și introduce educația media ca disciplină obligatorie – două decizii structurale corecte, aliniată cu standardele europene.

Dar legea face un singur lucru: introduce o disciplină în planul-cadru.

- Nu răspunde la întrebarea cine o va preda.
- Nu asigură că va fi predată în mod constructiv și nu defensiv.
- Nu mandatează formarea transformativă a personalului de predare din învățământul preuniversitar. Nu prevede ce se întâmplă dacă disciplina eșuează sau dacă stagnează.
- Nu creează niciun mecanism care să permită corecția pe parcurs.

Cele 9 lacune identificate nu sunt argumente împotriva legii. Sunt argumente pentru o lege mai bună, care să poziționeze România ca model european de politici de educație media.

Mediawise Society rămâne disponibilă să colaboreze cu inițiatorul proiectului de lege în redactarea amendamentelor și să ofere expertiza sa – inclusiv experiența documentată internațional a programului Mediawise Teacher – pentru elaborarea unui cadru legislativ coerent.

Contact: Nicoleta Fotiade, președinta Mediawise Society / IAME.education
nicoleta.fotiade@mediawise.ro

Co-funded by
the European Union

Această analiză a fost creată și cu susținerea financiară a Uniunii Europene prin programul Erasmus+, proiectul Teachers 4.0 Digital Age. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autoarei și nu reflectă în mod necesar punctele de vedere și pozițiile Uniunii Europene sau ale EACEA.